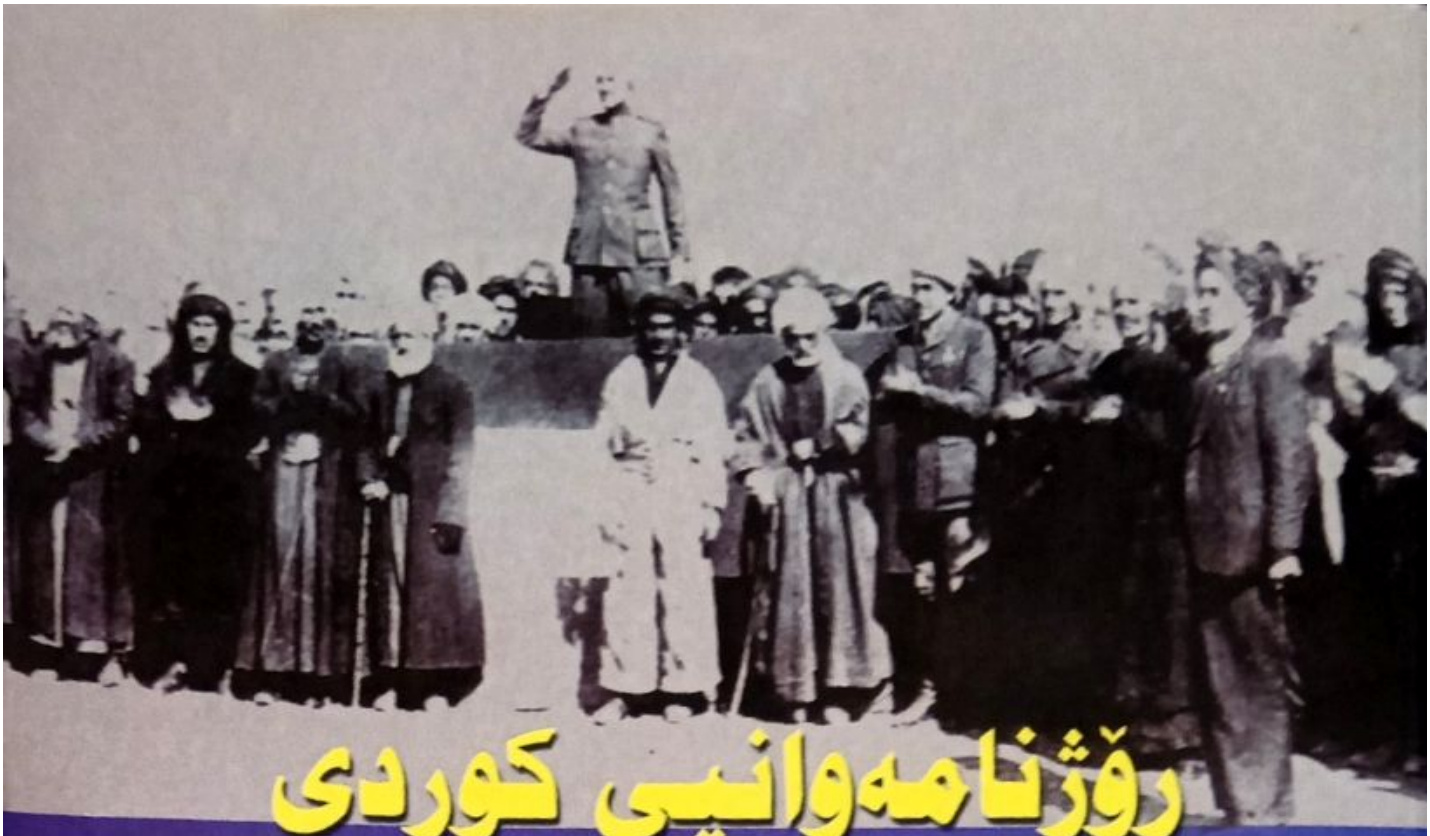
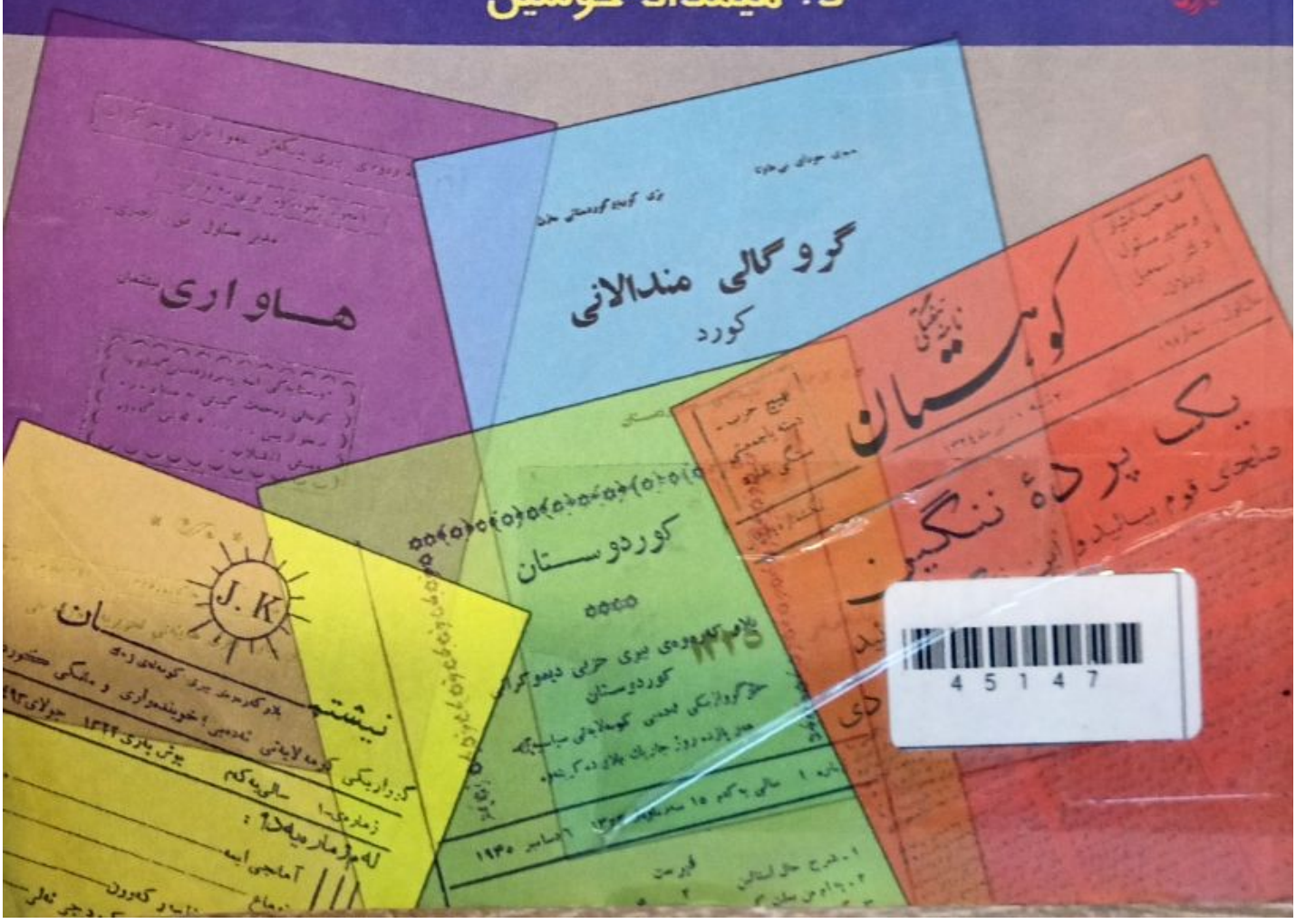

رۆژنامەوانیی کوردی

سەردەمی کۆماری دێموکراتی کوردستان

۱۹۴۳ - ۱۹۴۷

د. هیمداد حوسێن

45147

Preview sample - page 1 of 8 - Soran University Academic Digital Library

ناوی کتێب: ڕۆژنامەوانیی کوردی سەردەمی کۆماری دێمۆکراتی کوردستان- ١٩٤٣ - ١٩٤٧
لێکۆڵینەوە و ئامادەکردنی: د. هیمداد حوسێن
بڵاوکراوەی ئاراس - ژمارە: ٧٧١
هەڵەگری: شێرزاد فەقێ ئیسماعیل
دەرهێنانی هونەریی ناوەوە: سەنگەر عەبدولقادر عوسمان
بەرگ: مەریەم موتەقییان
چاپی یەکەم، هەولێر - ٢٠٠٨
لە بەڕێوەبەرایەتیی گشتیی کتێبخانە گشتییەکان لە هەولێر ژمارە ١٦٨٤ی ساڵی ٢٠٠٨ی دراوەتێ

Preview sample - page 2 of 8 - Soran University Academic Digital Library

دەسپێک

لە ساڵانی نێوان ١٩٩٨ – ٢٠٠٠ دا ، کە لە زانکۆی سلێمانی خوێندکاری دکتۆرا بووم، تێزی دکتۆراکەم بە ناونیشانی (ڕۆژنامەنووسیی کوردی سەردەمی کۆماری دێموکراتی کوردستان ١٩٤٢–١٩٤٧) دەنووسی، لەبەر پێویستی بابەتەکەم زۆر بەڵگە و نامە و سەرچاوەم خوێندنەوە و نەوەندەی دەستم پێ ڕاگەیشت ڕۆژنامە و گۆڤارەکانی نەو ڕۆژگارەم کۆکردەوە، هەر لەو دەمیدا نەو بیرۆکەیەم لەلا دروست بوو، کە چۆن بتوانم نەو ڕۆژنامە و گۆڤار و نامیلکانە لە هەلێکدا چاپ بکەم. لەم دواییەدا ڕۆژێکیان لە بنکەی دەزگای بەدرخان لەگەڵ برای بەڕێزم کاك حەمید نەبوبەکر نەو باسەمان کردەوە و نەو هانی دام لە جێبەجێکردنی نەو پڕۆژەیەدا پەلە بکەم. جارێ خۆ من دەزانم نەوە هەموو نامیلکە و ژمارەی ڕۆژنامەو گۆڤارەکان نییە، برایان کاك ڕەفیق و سدیق ژمارەکانی ڕۆژنامەی (کوردستان)ی زمانحاڵی کۆماری دێموکراتی کوردستان جارێکی تر چاپ کردەوە و خستیانە بەردەستی خوێنەران، بە تایبەتی سێ ساڵ لەمەوبەر، کە کاك ڕەفیق نەو پڕۆژەیەی باس کرد من نزیکەی ٨٧ ژمارەی نەو ڕۆژنامەیەم پێشکەش بە مامۆستا ڕەفیق کرد بۆ نەوەی سوودی لێ ببینن، نەمە لە ٢٠٠٣ دا.

ڕەنگە گلەیی نەوە هەبێت، کە کەلێن و کەموکورتی و نەبوونی هەندێ لە لاپەڕەکانی هەموو ژمارەکان بۆشاییەکی خستبێتە نێو نەم کتێبەوە، یان نەوەی، کە هەندێ لە لاپەڕەکان لەبەر خراپی کۆپییەکانیان و بەردەست نەبوونی نۆریگنالەکانیان بە چاکی و بەباشی نەخوێنرێنەوە، بە داخەوە هەر نەوەندنم لەبەردەست بوو، بەڵام هاندەری یەکەمی نەم پڕۆژەیە، نەوەیە ژمارەیەکی زۆر لە نووسەر و خوێندکاری خوێندنی باڵا لە بەشی مێژوو و نەدەبیات و ڕۆژنامەوانیی لە لێکۆڵینەوەی نەو ڕۆژگارەدا پێویستیان بەو

Preview sample - page 3 of 8 - Soran University Academic Digital Library

نووسراو و گۆڤارانە هەیە و لە کتێبخانەکانی کوردستانیشدا دەست ناکەون، بۆیە بە
پێویستم زانی جارێ بەو شێوەیە بڵاوبکەمەوە و لە هیچ باشترە، خۆ ئەگەر عومر باقی بوو
دواتر لە چاپەکانی تردا هەر چییەکمان دەست کەوت دەیخەینە سەر ئەو کتێبە.

دەبێ بەڕاشکاوی ئەوە بڵێم، تاقە ژمارەکەی گۆڤاری (ئاوات)، کاك (حەمید بەدرخان)
بۆی پەیداکردم و بەیانناممەکەی (حزبی دێموکراتی کوردستان)یش پێشتر لە رۆژنامەی
(بەدرخان)دا بڵاوکرا بووەوە و پێمان باش بوو، بەهۆی پێوەندی بەبابەتی کتێبەکەوە
دووبارە چاپی بکەینەوە، هاوکاری حەمید نەبووایە، کتێبەکە وانەدەبوو.

نومێدمە جێگەی پەسەندی بێت.

پ. ی. د. هیمدادی حوسێن

Preview sample - page 4 of 8 - Soran University Academic Digital Library

پێشەکی

مێژووی نەدەب و ڕۆژنامەوانیی کوردی، هەر وەکو مێژووە سیاسییەکەی پڕ لە هەوراز و نشێوە و هەرکاتێك نازادی و نیمچە نارامییەك لەهەر پارچەیەکی کوردستاندا بۆ کورد ڕەخسابێ نەدیب و ڕۆژنامەوانی کوردیش ڕۆڵی خۆی تێدا بینیوە و ناستی ڕۆشنبیریی کوردیی لە هەڵکشان و بەرەوە ژووردا بووە. بە پێچەوانەشەوە، تا چەندێکی نازادی لێ زەوت کرابێ، بارودۆخەکە گرژی بەخۆوە دیتبێ، نەدیب و نووسەری کورد تەنگی پێ هەڵچنراوە و دەربەدەر بووە و ڕۆژنامەو گۆڤارەکان داخراون.

هەڵبژاردنی نەو ماوە مێژووییەی نەدەب و ڕۆژنامەوانیی کوردیی، سەردەمی بووژانەوەی کلتووری هاوکات لەگەڵ دامەزرانی کۆمەڵەیەکی نیشتمانیی کوردی بەناوی (کۆمەڵی ژیانەوەی کورد)، کە بە (ژ.ک) ناسراوە، پاشتر حیزبی دیموکراتی کوردستان و دامەزران و جارپدانی یەکەم کۆماری دێمۆکراتی کوردستان، ڕۆژگارێکی گرنگ و بە بایەخە لە مێژووی سیاسی و کلتووری میللەتەکەماندا، کە بەداخەوە بەگوێرەی پێویست لەو لایەنەی، کە ئێمە هەڵمانبژاردووە (ئەدەبی ڕۆژنامەوانیی) یان ڕۆشنبیری، لێکۆڵینەوەی زانستی و نەکادیمی بە زمانی کوردی لە بارەوە نەنووسراوە.

کتێب و نامیلکەو وتار بە زۆر زمانان لە بارەی نەو ماوە مێژووییە نووسراوە، بەڵام زیاتر مێژووی سیاسیی و سەربازی کۆمارەو زیاتر لە بارەی نەو بارە ئینتیقالیەی دوای لەکار لابردنی ڕەزا شایە لە (١٩٤١) و هاتنە سەرکاری (محەمەدی)ی کوڕی و نەو پەشێوی و ناژاوەیەی باری ناوخۆی ئێرانی گرتۆتەوە، هەروا لە بارەی نەو فاکتەرە ناوخۆیی ناوچەیی و نێو دەوڵەتییانەی یارمەتیدەر بوون بۆ دامەزراندنی کۆمارو پاشان ڕووخانی لە بەینی نەو هەموو گفت، و بەڵێن و تاکتیکە سیاسییانەی، کە نەوت بە دوای خۆیدا هێنای، نووسراوە.

لێکۆڵینەوە بە زمانی کوردی، لە ڕۆژنامەوانیی نەو سەردەمەدا زۆر دەگمەنە و بە

Preview sample - page 5 of 8 - Soran University Academic Digital Library

پێرست

دەستپێک ٥
پێشەکی ٧
بەشی یەکەم: مێژووی نابووری و سەربازی و پەروەردە و فەرهەنگی و دێموکراسی ١٣
کۆبوونەوەی عەشیرەتەکان ١٥
کۆمەڵەی ژ.ک – کاف ١٦
(کۆمەڵە) و قازی محەمەد ٢٢
دامەزراندنی حیزبی دێموکراتی کوردستان ٢٤
کۆماری دێموکراتی کوردستان ٢٥
باری نابووری ٢٨
باری سەربازی ٣٠
باری پەروەردە و فەرهەنگی ٣١
باری سیاسی و دێموکراسی ٣٤
شەڕ لە ئازربایجان، کۆبوونەوە لە مەهاباد ٣٩
ڕووخانی کۆمار و هاتنەوەی ئەرتەش ٤١
دادگایی و لە سێدارەدانی کاربەدەستانی حکومەت ٤٢
بەشی دووەم: چاپخانە و ڕۆژنامەوانیی کۆماری دێموکراتی کوردستان ٤٥
باسی یەکەم: چاپخانە و چاپەمەنی بڵاوکراوە ٤٧
چاپخانە ٤٧
چاپخانە و ژ.ک و چاپەمەنی و بڵاوکراوە ٤٩
چاپخانە و کۆماری دێموکراتی کوردستان ٥٤
باسی دووەم: ناساندنی ڕۆژنامە و گۆڤارەکان و هونەرەکانی ڕۆژنامەوانیی ٥٨
گۆڤاری نیشتمان ٥٨
گۆڤاری ئاوات ٦٧
گۆڤاری هاواری کورد ٦٩
گۆڤاری کوردستان ٧٢
ڕۆژنامەی کوردستان ٨٠
گۆڤاری هەڵاڵە ٩٥
گۆڤاری هاواری نیشتمان ١٠٤

Preview sample - page 6 of 8 - Soran University Academic Digital Library

گۆڤاری گرۆگالی منداڵانی کورد ١١٣
فەسڵی سێیەم ١١٩
باسی یەکەم: ڕۆژنامەوانیی کوردی بەزمانی فارسی لە دەرەوەی کۆماری ١٢١
شوێنی (کوهستان) لە ڕۆژنامەوانیی کوردیدا ١٢٢
نامەی کوهستان و هونەرەکانی ڕۆژنامەوانی ١٢٤
نامەی کوهستان لە دڵی خوێنەر و ڕۆشنبیراندا ١٢٦
کوهستان و نەدەبیاتی کوردی ١٣٩
باسی دووەم: هاوکاری نووسەرانی باشووری کوردستان لەگەڵ ڕۆژنامەوانیی کۆماردا ١٥٥
فەسڵی چوارەم: ڕۆژنامەوانیی سەردەمی کۆمار و نەدەبیاتی کوردی ١٧٣
هونەری شیعر ١٧٥
سەیفی قازی ١٧٦
حەقیقی ١٧٨
نیمامی ١٨١
خاڵەمین ١٨٣
هەژار ١٨٥
هێمن ١٨٩
هێدی ١٩٣
هونەری وتار ١٩٥
ناساندنی وتار ١٩٦
وتاری ڕۆژنامەوانی ١٩٧
بابەتەکانی وتار ١٩٨
عەبدورەحمانی زەبیحی (ع. بیژەن) ١٩٩
دڵشادی ڕەسوولی (م. نادری) ٢٠١
حەسەنی قزڵجی (ح. قزڵجی) ٢٠٤
وتاری خانمان ٢٠٦
وتاری وەرگێڕاو ٢٠٧
سەید مەحەمەدی حەمیدی (گرشاسب) ٢٠٨
محەمەد شاپەسەندی (م. آدەر) ٢١٠
نەدەبی منداڵان ٢١٢
شیعر بۆ منداڵان ٢١٣
وتار بۆ منداڵان ٢١٥

Preview sample - page 7 of 8 - Soran University Academic Digital Library

ئەنجام ٢١٧
سەرچاوەکان ٢٢٠
پاشکۆ ٢٢٢
گۆڤاری نیشتمان ٢٣٥
گۆڤاری ناوات ٤١٧
گۆڤاری هاواری کورد ٤٤١
گۆڤاری کوردستان ٤٧٥
گۆڤاری هاواری نیشتمان ٦٦٧
گۆڤاری هەڵاڵە ٧١٣
گۆڤاری منداڵانی کورد ٨١٥
دیاری ژن کاف بۆ لاوەکانی کورد ٨٩٩
بەیاننامەی کۆمەڵەی دێمۆکراتی کوردستان ٩٩٩
ببلۆگرافیای ڕۆژنامەوانیی کوردی سەردەمی کۆماری دێمۆکراتی کوردستان ١٠٠٩

Preview sample - page 8 of 8 - Soran University Academic Digital Library